

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

BAYRAK VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 42771/98)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

12 Ocak 2006

İşbu karar AİHS'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 42771/98 başvuru no'lu davanın nedeni, Türk vatandaşları Teybet Bayrak, Mehmet Hayri Bayrak, Cemal Bayrak, Ali Bayrak, Kemal Şimşek, Arjiyan Bayrak, Rabia Bayrak, Adalet Bayrak, Yıldız Bayrak, Semra Şimşek, Medya, Şirin Şimşek, Emine Şimşek ve Fevziye Şimşek'in (Başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na (Komisyon) 15 Haziran 1998 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) eski 25. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru.

Başvuranlardan beşi (Teybet, Rabia, Cemal, Ali ve Adalet Bayrak) adli yardımdan faydalanmıştır. Başvuranlar, Ankara Barosu avukatlarından M. Ayhan tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar, hiç bir örgüt tarafından üstlenilmeyen bir saldırının ardından 23 Eylül 1993 tarihinde ölen Abdülkadir Bayrak (A.B.) ve Medeni Şimşek'in (M.Ş.) yakın akrabalarıdır.

A. Olayın meydana geliş şekli

Olaylar sırasında A.B. Nusaybin'in merkezinde bir eczane işletirken, M.Ş. aynı şehirde elektrikçi.

23 Eylül 1993 tarihinde, saat 15:30-16:00 sularında bu kişiler Nusaybin'in (Mardin) ana caddesinin kaldırımında beraber yürürken yüzü maskeli iki kişinin düzenlediği saldırının kurbanı olmuşlardır. M.Ş. olay yerinde ölürken A.B. Nusaybin Devlet Hastanesi'ne kaldırılmıştır. Mardin Devlet Hastanesi'ne sevk edilen A.B. daha sonra Diyarbakır Hastanesine sevk edilmiş ve burada aynı gün gece yarısına doğru vefat etmiştir.

B. Makamlar tarafından yürütülen soruşturma

1. Nusaybin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan hazırlık soruşturması

A.B. ve M.Ş.'ye açılan ateşin ardından Nusaybin Cumhuriyet başsavcılığı, resen soruşturma başlatmıştır. Öncelikle olay günü polis olay mahallinde soruşturma yapmış ve altı adet boş mermi kovani bulmuştur. Daha sonra polisler Nusaybin'in ana caddesinde ticaret yapan A.Çakmak, S. Gökhan ve A.Asan'ı dinlemiştir.

A. Çakmak verdiği beyanlarda oğluyla birlikte kuaför salonunda bulunurken silah sesleri duyduğunu, ancak kimin veya kimlerin ateş açtığını görmediğini belirtmiştir.

Pastane işleten S. Gökhan, silah seslerini duyduktan sonra buzdolabının arkasına saklandığını belirtmiştir.

Bakkal işleten A.Asan, dükkanının önünden gelen silah seslerini duyduğunu ve yaralı olan A.B.'nin içeri girdikten sonra buzdolabının yanında yere düştüğünü, bir kaç dakika sonra bu kişinin hastaneye kaldırıldığını belirtmiştir. A.Asan, A.B. ve M.Ş.'ye kimin ateş ettiğini

görmediğini ve olaydan sonra kendisine şüpheli bir kişinin Hamam caddesine doğru koşarken polislerin peşine düştüğünü ancak kaçmayı başardığının söylendiğini belirtmiştir.

Yine 23 Eylül 1993 tarihinde, diğerleri meyanında Nusaybin Cumhuriyet Başsavcısı, doktor, M.Ş.’nin babası Osman Şimşek ve A.B.’nin yakın akrabası Ahmet Bayrak’ın hazır bulunduğu bir ortamda cesetlerin dış muayenesi yapılmıştır. Otopsi raporlarına göre M.Ş.’nin ölümüne ciğerlerinin tahrip olmasına neden olan sırtından aldığı bir kurşun sebep olmuştur. A.B. hakkındaki raporlarda, A.B.’nin vücuduna üç kurşunun girip çıktığı belirlenmiş ve ölümüne sebep olan kurşunlardan birinin kafasında olduğu yer almaktadır. Ölüm nedeni açık olup klasik otopsi yapılmasına gerek görülmemiştir.

Başvuranlardan A.B.’nin kardeşi ve M.Ş.’nin kuzeni Ali Bayrak, cezai soruşturma kapsamında 29 Eylül 1993 tarihinde polise ifade vermiştir. Ali Bayrak kimseden şüphelenmediğini, saldırının nedeni hakkında bir bilgisinin bulunmadığını zira kardeşinin siyasi görüşünün bulunmadığını ve düşmanın olmadığını belirtmiştir. Ali Bayrak suçluların bulunmasını ve cezalandırılmasını istemiştir.

Olay yerinde bulunan mermi kovanlarının balistik incelemesi polis laboratuvarında yapılmıştır. 29 Eylül 1993 tarihli raporda altı mermi kovanının bir “Makarov” tipi tek bir ateşli silahtan çıktığı belirtilmiştir.

Nusaybin Cumhuriyet Başsavcılığı, 7 Ekim 1993 tarihinde suçun niteliğini, işleniş şeklini ve delil unsurlarını göz önünde bulundurarak soruşturmanın Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesinin “DGM” yetki alanına girdiğine kanaat getirmiş ve *ratione materiae* yetkisizlik kararı vermiştir.

2. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan hazırlık soruşturması

1995 yılında Nusaybin de dahil olmak üzere Türkiye’nin güneydoğusunda bir çok saldırı düzenlemekle suçlanan Hizbullah’a karşı geniş çaplı bir polis operasyonu düzenlenmiştir.

Söz konusu operasyon sırasında tutuklanan ve Hizbullah üyesi olduğu şüphelenilen A.Ö. adlı bir şahıs, 16 Mart 1995 tarihinde A.B. ve M.Ş. cinayetinin *Hizbullah* militanları olan Ömer Saruhan ve Beşir Demir tarafından düzenlenmiş olduğunu duyduğu yönünde beyanda bulunmuştur.

Soruşturma kapsamında, 17 Mayıs 1995 tarihinde çok sayıda ateşli silah *Hizbullah* üyesi olduğundan şüphelenilen bir şahıs tarafından gösterilen apartmanda bulunmuştur.

DGM Cumhuriyet Başsavcısı 23 Mayıs 1995 tarihinde, Hizbullah üyesi olduklarından şüphelenilen yirmi beş kişiyi, çok sayıda kişiyi öldürmek ve sözkonusu örgüt adına yürütülen terör faaliyetlerinde bulunmakla suçlamıştır.

18 Haziran 1995 tarihinde 17 Mayıs’ta ele geçirilen silahların balistik incelemesine ilişkin bilirkişi raporu dosyaya konulmuştur. Bilirkişi raporuna göre 23 Eylül 1993 tarihli olay mahallinde bulunan mermi kovanlarının söz konusu apartmanda bulunan “Marakov” marka tabancadan çıktığı anlaşılmıştır.

5 Şubat 1998 tarihinde, başvuranların avukatı hazırlık soruşturmasının durumu hakkında bilgi almak amacıyla talepte bulunmuştur.

DGM Cumhuriyet Başsavcısı 10 Şubat 1998 tarihli mektupla başvuranın avukatına, hazırlık soruşturmasının dikkate değer bir sonucunun olmamasıyla beraber hala devam etmekte olduğu yönünde bilgi vermiştir.

Başvuranların avukatı 5 Şubat 2000 tarihinde AİHM'ye başvuruda bulunduktan sonra soruşturmanın durumu hakkında bilgi almak amacıyla DGM Cumhuriyet Başsavcısı'na başvurmuştur. Avukat ayrıca dosyada bulunan belgelerin birer fotokopisini istemiştir.

Cumhuriyet Başsavcısı, 15 Şubat 2000 tarihinde hazırlık soruşturmasının hala devam ettiğinden, şüphelilerin henüz tutuklanmadığı ve ön soruşturmanın hala askıda olmasından dolayı belgelerin fotokopilerini veremeyecekleri yönünde bilgi vermiştir.

22 Ekim 2002 tarihli bir iddianameyle, DGM Cumhuriyet Başsavcısı Ceza Kanunu'nun 146. maddesi uyarınca, Hizbullah örgütüne mensup olduğu ve M.Ş ile A. B'nin ölümüyle ilgisi olduğu gerekçesiyle Mehmet Salih Kölge aleyhine dava açmıştır. Selami Sevim'in 12 Kasım 2000 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı, Hakim ve polis tarafından alınan ifadesinde, bu kişinin eylemin sorumlusu olduğu, emrin Kaan Aktaş tarafından verildiği, Selami Sevim tarafından yerine getirildiği, Kuzluca köyünden "İsmail'in ise kendisini gözetlediği belirtilmiştir.

Hazırlanan İddianamede Cumhuriyet Başsavcısı:

-23 Mayıs 1995 tarihli bir iddianameyle, Türk Ceza Kanunu'nun 125. madde uyarınca Kaan Aktaş aleyhine cezai soruşturma başlatıldığını,
-hazırlanan bu iddianamede başvuranların yakınının öldürülmesi olayı yer almadığından, 23 Ocak 2001 tarihinde yeni bir iddianame hazırlandığını,
-Selami Sevim'in 8 Kasım 2000 tarihinde yakalandığını, aleyhinde cezai soruşturma başlatıldığını ve cinayet fiilinin atılı suçlar arasında yer aldığını;
-İsmail'in kimliğinin tespit edilemediğini ve halen arandığını;
-6 Haziran 2002 tarihli iddianameyle Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Türk Ceza Kanunu'nun 146. maddesi uyarınca Mehmet Salih Kölge aleyhine cezai soruşturma başlattığını belirtmektedir.

28 Kasım 2002 tarihinde, DGM birinci dairesi duruşma yapmıştır. Mehmet Salih Kölge, Hizbullah örgütüne mensup olduğunu kabul etmiş fakat başvuranların yakınlarının ölümü ile ilgili olarak üzerine atılı bütün suçlamaları reddetmiştir. Aynı gün Mahkeme davaların birleştirilmesine karar vermiştir.

4 Ocak 2005 tarihinde, Hükümet AİHM'ye, 30 Haziran 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 5190 sayılı Kanun'un 2. maddesi gereğince, Hizbullah üyesi olduğu iddia edilen kişiler aleyhine açılan iki davanın Diyarbakır DGM'den Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'ne nakledildiğini. Ayrıca bu örgütün yöneticileri oldukları iddia edilen kişiler aleyhine başlatılan cezai yargılamanın bu mahkemede devam ettiğini bildirmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. HÜKÜMET'İN ÖN İTİRAZI HAKKINDA

Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazını ileri sürmektedir. Yerel mahkemelerde devam eden bir cezai soruşturmanın bulunduğu altını çizmektedir.

AİHM, 23 Eylül 2004 tarihli kabul edilebilirlik kararında, AİHS'nin 2. maddesi uyarınca idari ve hukuki yollara başvurulmasının gerekli olmadığını belirttiğini ve başvuruların yakınlarının ölümüne ilişkin olarak cezai soruşturmanın halen devam ettiğini gözlemlediğini hatırlatmaktadır. AİHM bununla birlikte başvuranın AİHS'nin 2. maddesine dayanan şikayeti ile bağlantılı olan sorunları gündeme getirdiğinden itirazın esasla birleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

AİHS'nin 2. maddesi uyarınca yapılan şikayetin esasına ilişkin kararını dikkate alınarak, ön itirazın ayrıca incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir (*Ekinci*, adigeçen, § 62).

II. AİHS'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, yakınlarının yargısız infaz kurbanı olduklarını ifade etmekte ve AİHS'nin 2. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Tarafların Argümanları

1. Başvuranlar

Başvuranlar yakınlarının öldürülecek listesine alındıklarını iddia etmektedir. Başvuranlar, Hükümet görüşlerinde de atıfta bulunulan bir belgede, maktullerden birinin PKK sempatzanı olduğunun ifade edildiğine AİHM'nin dikkatini çekmektedir. Başvuranlar ayrıca cinayetle ilgili olarak etkili ve eksiksiz bir soruşturma yürütülmediğini ileri sürmektedir. Ayrıca hastane yetkililerinin, kan kaybından ölen A.B.'nin tedavisine gereken özeni göstermediklerini iddia etmektedirler.

2. Hükümet

Hükümet, başvuranların yakınlarının ölümünde güvenlik güçlerinin müdahalesi olduğu yönündeki iddiaları kesin olarak reddetmektedir. Hükümet ayrıca, Midyat Emniyet Müdürlüğü'nün raporunda, A.B.'nin PKK'nın aktif bir sempatzanı olduğunun belirtildiğini ve bu nedenle Hizbullah militanları tarafından öldürülmüş olabileceğini ifade etmektedir.

Cinayetlere ilişkin soruşturma ile ilgili olarak, Hizbullah'ın yöneticileri ve mensupları aleyhine başlatılan üç davanın, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmekte olduğunu belirtmektedir.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Başvuranların yakınlarının ölümü hakkında

AİHM, AİHS'nin 2. maddesinin, AİHS'nin temel maddeleri arasında yer aldığını ve sözkonusu maddenin, 3. madde ile birlikte Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini ifade ettiğini hatırlatır (Bkz., *Çakıcı- Türkiye* [GC], n° 23657/94, § 86, CEDH 1999-IV, et *Finucane-Birleşik Krallık*, n° 29178/95, §§ 67-71,

CEDH 2003-VIII). Dahası AİHS'nin 2. maddesi ile tanınan güvencenin önemi dolayısıyla AİHM, yaşam hakkına ilişkin şikayetleri son derece büyük bir titizlikle inceleyerek bir görüş oluşturmak zorundadır (Bkz., *Ekinci- Türkiye*, adigeçen, § 70). İnsan haklarının korunmasına yönelik olan AİHS'nin amacı aynı zamanda 2. maddeyi etkili ve somut bir şekilde yorumlamayı ve uygulamayı gerektirir (*Avşar-Türkiye*, no: 25657/94, § 390, CEDH 2001-VII).

Şikayetler AİHS'nin 2. ve 3. maddelerine dayanılarak dile getirildiğinde, AİHM derinlemesine bir incelemede bulunmalıdır, bunu yapabilmek için de tarafların kendisine sunduğu ya da gerektiğinde res'en elde ettiği unsurlara dayanmaktadır (*H.L.R.-Fransa*, 29 Nisan 1997 tarihli karar, *Derleme Kararlar ve Hükümler* 1997-III, s. 758, § 37).

AİHM delilleri değerlendirirken “her türlü makul şüpheciliğin ötesinde” ilkesinden yararlanmaktadır. Fakat bu türden bir delil, yeteri kadar ciddi, açık ve birbiriyle uyumlu bir dizi emareden ya da çürütülemeyecek karinelere oluşabilir (*İrlanda-Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, A serisi no: 25, s. 65, § 161). Delillerin değerlendirilmesi konusunda AİHM ikincil bir role sahiptir ve belirli bir davanın koşulları kendisini bunu yapmaya zorlamadığı sürece, olguları ele almakla yetkili olan ilk derece mahkemesinin rolünü üstlenemez (*Tahsin Acar-Türkiye* [GC], no: 26307/95, § 216, CEDH 2004-...).

AİHM bu iddiaların somut ve doğrulanabilir olgulara dayanmadığını ve herhangi bir tanık ifadesiyle ya da diğer delil unsurları ile kesin bir şekilde desteklenmediğini saptamıştır.

Dosyada yer alan verilerden, olayın meydana geldiği gün alınan tanık ifadelerine göre, başvuranların yakınlarının, 23 Eylül 1993 tarihinde yüzü maskeli iki kişi tarafından öldürüldüğü anlaşılmaktadır. A.B.'nin kardeşi ve M.Ş.'nin kuzeni olan Ali Bayrak'ın 29 Eylül 1993 tarihinde ifadesi alınmıştır. Ali Bayrak kimseden şüphelenmediğini, saldırının nedeni hakkında bir bilgisinin bulunmadığını zira kardeşinin siyasi görüşünün bulunmadığını ve düşmanının olmadığını belirtmiştir. Balistik inceleme raporları sonucunda kullanılan silah tespit edilmiş ve bu silah daha sonra bulunmuştur. Olaydan sorumlu oldukları iddia edilen kişiler aleyhine yerel mahkemelerde başlatılan cezai soruşturmalar devam etmektedir. Bu koşullarda AİHM, başvuranların yakınlarının öldürülmesi olayında devletin sorumluluğunun her türlü makul şüphenin ötesinde ortaya konmadığını tespit etmiştir.

Hastane personelinin gerekli özeni göstermedikleri konusunda ifade edilen iddiaya ilişkin olarak AİHM ihmalkârlık yapıp yapılmadığına ve bunun A. B.'nin ölümü ile ilgisi bulunup bulunmadığına karar verebilmesi için ikna edici unsurların bulunması gerektiği görüşündedir. Bu türden unsurlar bulunmamaktadır.

Dolayısıyla, AİHS'nin 2. maddesinin esas yönünden ihlali söz konusu değildir.

2. Yürütülen soruşturmalar hakkında

AİHM, AİHS'nin 2. maddesi ile öngörülen yaşam hakkının korunması yükümlülüğünün, 1. madde uyarınca “kendi yetki alanı içinde bulunan herkese bu Sözleşme'nin (...)de belirtilen hak ve özgürlükleri tanı[ması]” şeklinde Devlete düşen genel görevle birlikte, zor kullanmaya başvurma bir kimsenin ölümüne yol açması halinde etkin bir soruşturma yürütülmesi anlamına geldiğini ve bunu şart koştuğunu hatırlatır (Bkz., *uygulanabildiği ölçüde McCann ve diğerleri-Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995 tarihli karar, A serisi no: 324, s. 49, § 161, ve *Kaya-Türkiye*, 19 Şubat 1998 tarihli karar, *Derleme* 1998-I, s.

329, § 105, *Sabuktekin*, adigeçen, § 97, ve *Ekinci*, adigeçen, § 77). Fail oldukları iddia edilenler ister devlet görevlileri isterse üçüncü kişiler olsun, zor kullanımının bir kişinin ölümüyle sonuçlandığı her durumda benzeri bir soruşturma yürütülmelidir. Bununla birlikte, devlet görevlilerinin ya da devlet makamlarının dava konusu olayda etkisi olduğu iddia edildiğinde, başvurunun etkili olup olmadığı konusunda özel gereklilikler ortaya çıkabilir (Tahsin Acar, adigeçen, § 220).

AİHM, yukarıda bahsedilen yükümlülüğün, yalnızca, ölüme bir Devlet görevlisinin neden olduğunun tespit edildiği durumlar için geçerli olmadığını vurgular. Zira yetkili mercilerin ölüm olayından haberdar edilmeleri, ölümün meydana geldiği koşullar hakkında Sözleşme'nin 2. maddesinden kaynaklanan etkin bir soruşturma yürütme yükümlülüğünü *ipso facto* doğurur (Bkz., *mutadis mutandis*, *Ergi-Türkiye*, 28 Temmuz 1998 tarihli karar, *Derleme* 1998-IV, s. 1778, § 82, *Yaşa-Türkiye*, 2 Eylül 1998, *Derleme* 1998-IV, s. 2438, § 100, *Hugh Jordan-Birleşik Krallık*, no: 24746/94, §§ 107-109, CEDH 2001-III, *Ekinci*, adigeçen, § 78, ve *Sabuktekin*, adigeçen, § 98).

Yürütülen soruşturma aynı zamanda sorumluların tespit edilip nihayetinde cezalandırılmalarını sağlayacak şekilde etkili olmalıdır (*Oğur-Türkiye*, [GC] n° 21594/93, § 88, CEDH 1999-III). Burada sözkonusu olan sonuca değil, araçlara ilişkin bir yükümlülüktür. Yetkili mercilerin, olaylara ilişkin delillerin toplanabilmesi için makul olarak kendilerine açık olan tedbirleri almaları gerekmektedir (*Tanrıkulu-Türkiye*, [GC], no: 23763/94, § 109, CEDH 1999-IV, ve *Salman-Türkiye* [GC], n° 21986/93, § 106, CEDH 2000-VII). Sorumlu kişi ya da kişilerin tespit edilmesini sağlayabilecek soruşturmada oluşabilecek her türlü eksiklik, soruşturmanın etkisiz olduğuna karar verilmesine neden olabilir (*Aktaş-Türkiye*, no: 24351/94, § 300, CEDH 2003-V).

Mevcut davada, olay sonrasında hazırlık soruşturmasını yürütmekle görevli mercilerin ve yetkili Savcılığın bulunduğu girişimler ihtilafa neden olmamaktadır.

Dosyada yer alan unsurlardan, olayın hemen sonrasında, polislerin olay yerinde inceleme yaptığı ve bu incelemeler sonunda boş kovan buldukları anlaşılmaktadır. Aynı gün, olayın meydana geldi yerde işyeri bulunan üç esnafın ifadelerini almıştır.

Cinayetlere ilişkin olarak yürütülen ön soruşturma, olayın hemen sonrasında başlatılmıştır. Nusaybin Cumhuriyet Başsavcılığı res'en soruşturma başlatmıştır. Yine aynı gün, Nusaybin Cumhuriyet Başsavcısı'nın, doktorun ve maktullerin iki yakının eşliğinde cesetlerin dış muayenesi yapılmıştır. Yapılan balistik inceleme, 29 Eylül 1993 tarihli rapora göre kurşunların "Makarov" marka bir tabancaya ait olduğunun tespit edilmesini sağlamıştır. 7 Ekim 1993 tarihinde Nusaybin Cumhuriyet Başsavcılığı'nın *ratione materiae* yetkisizlik kararı vermesi ile dosya Diyarbakır DGM Cumhuriyet Başsavcısı'na sevk edilmiştir. Diyarbakır DGM Cumhuriyet Başsavcısı ise bunun üzerine hazırlık soruşturması başlatmıştır.

1995 tarihinde, *Hizbullah* aleyhine yürütülen operasyon sonrasında, başvuranların yakınlarının ölümü ile ilgili olarak yeni bilgiler elde edilmiştir. Örgüt üyesi olduğu iddia edilen bir kişi tarafından belirtilen apartmanda bulunan silahlarla ilgili olan 18 Haziran 1995 tarihli rapordan, 23 Eylül 1993 tarihli olay mahallinde bulunan mermi kovanlarının sözkonusu apartmanda bulunan "Makarov" marka tabancadan çıktığı anlaşılmaktadır. 5 Şubat 1998 ve 15 Şubat 200 tarihlerinde, Diyarbakır DGM Cumhuriyet Başsavcısı, hazırlık soruşturmasının devam ettiğini başvuranların avukatına bildirmiştir.

22 Ekim 2002 tarihinde, başvuranların yakınlarının ölümünden sorumlu olduğu iddia edilen kişiler aleyhine ceza davası açmıştır. 4 Ocak 2005 tarihinde, Hükümet AİHM'ye, 30 Haziran 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 5190 sayılı Kanunu'nun 2. maddesi gereğince, Hizbullah üyesi olduğu iddia edilen kişiler aleyhine açılan iki davanın Diyarbakır DGM'den, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'ne nakledildiğini ve bu örgütün mensubu oldukları iddia edilen yöneticileri aleyhine açılan cezai yargılamanın bu mahkemede devam ettiğini bildirmiştir.

AİHM, bir kişinin ölümü ile ilgili soruşturma yapılması sözkonusu olduğunda, eşitlik ilkesi çerçevesinde kamu güveninin muhafaza edilmesi ve yasadışı eylemlere müsamaha gösterildiğinin düşünülmemesi için, makamların ivedi cevabının önem teşkil ettiği düşünülebilir (Bkz. *uygulanabildiği ölçüde, H.Y. ve Hu.Y.-Türkiye*, no:40262/98, § 127, 6 Ekim 2005). Davanın genel koşulları dikkate alındığında, makamların konuya gereken özeni göstermediği düşünülemez. *Hizbullah* tarafından yapılan eylemlerin aydınlığa kavuşturulması amacıyla yürütülen adli soruşturmaların, büyük çaplı bir çalışma gerektirdiği kesindir. Bu çalışmalar makamların olay tarihinden birkaç yıl sonra dahi olsa, başvuranların yakınlarının ölümünden sorumlu oldukları iddia edilen kişilerin hakim karşısına çıkarılmasını sağlamıştır (*Finucane* ile karşılaştırılan, adigeçen, §§ 72-84).

AİHM, soruşturma dosyasında yer alan unsurlardan, halen devam etmekte olan soruşturmanın etkisiz olduğunun ortaya konulmadığını ve yetkili makamların başvuranlarının ölüm koşullarına karşı etkisiz kaldıklarının iddia edilemeyeceğini gözlemlemektedir.

AİHM, başvuranların yakınlarının ölüm koşulları ile ilgili olarak yürütülen soruşturmaların, AİHS'nin 2. maddesinin gerekliliklerini yerine getirdiği kanaatindedir. Bu nedenle, AİHS'nin 2. maddesinin usulden ihlal edildiği ortaya konulmamıştır.

III. AİHS'NİN 6. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, şikayetlerine ilişkin etkili bir başvuru yoluna sahip olmadıklarından şikayet etmekte ve AİHS'nin 6. ve 13. maddelerine atıfta bulunmaktadır. AİHM bu şikayetleri AİHS'nin 13. maddesi kapsamında incelemeye karar vermiştir.

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin, AİHS'de benimsenen hak ve özgürlüklerden yararlanılmasını sağlayacak bir başvuru yolunun iç hukuktaki varlığını güvence altına aldığını hatırlatır. Dolayısıyla Sözleşmeciler Devletler, bu hükmün kendilerine yüklediği yükümlülüklerle ne şekilde uyacakları konusunda belli bir takdir payına sahip olsalar bile, sözkonusu hüküm, yetkili "ulusal merci"ye Sözleşme'ye dayalı şikayetin içeriğini inceleme ve uygun telafiyi sunma yetkisi veren bir iç hukuki yolunu gerekli kılmaktadır. Bu yol hukuken olduğu gibi pratikte de "etkili" olmalıdır; özellikle şu anlamda ki Savunmacı Devletin yetkili mercilerinin fiilleri ve ihmalleri, sözkonusu hukuki yolun kullanılmasını haksız bir biçimde engellememelidir. Bununla birlikte bu hüküm yalnızca AİHS nazarında savunulabilir şikayetlerde geçerlidir (Bkz. *Çakıcı*, adigeçen, s. 691, § 112, ve *Boyle ve Rice-Birleşik Krallık*, 27 Nisan 1988, A serisi no: 131, s.23. §52).

Mevcut davada alınan çeşitli önlemleri inceleyen AİHM, yetkili makamların cinayet konusunda etkisiz kaldıkları sonucuna ulaşamayacağına karar vermiştir. Bu nedenle, yukarıda ifade edilen nedenlerden dolayı, Savunmacı Devletin AİHS'nin 13. maddesinde

ifade edilen gereklilikleri yerine getirdiği düşünölebilir. Sonuç olarak AİHM bu maddenin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞYLE,

1. Hükümet'in ön itirazının *reddedilmesine*;
 2. Abdölkadir Bayrak ve Medeni Şimşek'in ölümüne ilişkin olarak AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edilmediğine*;
 3. Sözkonusu ölüm sonrasında yürütölen soruşturmalar ile ilgili olarak AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edilmediğine*;
 4. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edilmediđine*,
- karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 12 Ocak 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.